

aeres milieu

ingenieursbureau voor bodem, archeologie, geohydrologie, ecologie

Quicksan Natuurwetgeving locatie Hooge Berkt te Bergeijk

Quickscan Natuurwetgeving

Locatie Hooge Berkt te Bergeijk

Aeres Milieu Projectnummer : AM20583
Status rapport : Definitief (versie 1)
Datum : 9 maart 2022

Opdrachtgever : Accent adviseurs
Luchthavenweg 13E
5657 EA Eindhoven

Opgesteld door : ir. J.P.M. Hovens | R. Rijnders BSc
Paraaf :

Gecontroleerd door : ing. J.M.G. Reuver
Paraaf :

Aeres Milieu B.V.
Noordhoven 4
6042 NW ROERMOND
(t) 0475 – 320 000
e-mail: info@aeres-milieu.nl
www.aeres-milieu.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	4
2.	WET- en REGELGEVING.....	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Bescherming van Natura 2000-gebieden.....	5
2.3	Natuurnetwerk Nederland.....	6
2.4	Beschermde planten en dieren	6
3.	WERKWIJZE	8
3.1	Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden.....	8
3.2	Werkwijze quickscan	8
4.	BESCHERMDE NATUURWAARDEN	10
4.1	Beschrijving plangebied	10
4.2	Natura 2000-gebieden	14
4.3	Natuurnetwerk Nederland.....	14
4.4	Beschermde planten en dieren	15
5.	MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE NATUURWAARDEN.....	20
5.1	Natura 2000.....	20
5.2	Natuurnetwerk Brabant.....	20
5.3	Beschermde planten en dieren	20
6.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	23
6.1	Natura 2000.....	23
6.2	Natuurnetwerk Brabant.....	23
6.3	Beschermde planten en dieren	23
	LITERATUUR	26

Bijlage:

- 1 Toelichting per beschermingsregime

1. INLEIDING

In opdracht van Accent adviseurs heeft Aeres Milieu B.V. in samenwerking met Faunaconsult B.V. een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd op de locatie:

Adres onderzoekslocatie	: Hooge Berkt te Bergeijk
Gemeente	: Bergeijk
Kadastrale registratie	: Bergeijk, sectie I, nummers 273, 278, 281, 284, 285, 286, 287, 390, 925 (gedeeltelijk), 926, 1034, 1476, 1503, 1686.
Oppervlakte	: circa 68.3219 m ²
Huidige bestemming	: agrarisch, natuur en wonen
Toekomstige bestemming	: Wonen en natuur

Enkele gebouwen, tuinen en weilanden maken plaats voor een woonwijk. De voorgenomen ontwikkeling heeft aanleiding gegeven voor deze quickscan natuurwetgeving. Hierin is nagegaan welke effecten de ingreep heeft op lokaal voorkomende beschermde flora en fauna. Daarnaast is nagegaan welke invloed de ingreep heeft op beschermde Natura 2000-gebieden en overige beschermde natuurgebieden.

Doel en status van dit document

Het risico bestaat dat het plangebied deel uitmaakt van leefgebieden van diverse beschermde soorten. Dit document geeft inzicht in de mogelijke knelpunten in het kader van natuurwetgeving en -beleid en mogelijke effecten als gevolg van het project.

Het doel van dit document is om vast te stellen of de natuurwetgeving de geplande ontwikkeling in de weg staat. De ingreep kan een negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden (plant- en diersoorten en bijbehorende leefgebieden) en beschermde gebieden. Dit document geeft aan of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om te voldoen aan de minimale onderzoekinspanning vanuit de Wet natuurbescherming (Wnb) en het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Daarnaast worden mitigerende (verzachtende) maatregelen aangegeven om significant negatieve effecten op voorhand te voorkomen en daarmee te voldoen aan de natuurwetgeving.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van de relevante wet- en regelgeving. Hoofdstuk 3 beschrijft de geplande werkzaamheden en de werkwijze van de inventarisaties van de natuurwaarden. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van de beleids- en veldinventarisaties weergegeven. Hoofdstuk 5 beschrijft de effecten van de voorgenomen ingreep op Natura 2000-gebieden, de in en nabij het plangebied aanwezige natuurwaarden, evenals de mogelijke overtredingen op de Wnb. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies en aanbevelingen weer.

2. WET- en REGELGEVING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven op de juridische bescherming van de Nederlandse natuur. De Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 is ingegaan, vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De Natuurbeschermingswet 1998 zorgde voor de bescherming van (natuur)gebieden en de Flora- en faunawet regelde de bescherming van alle in het wild levende planten- en diersoorten, dus ook buiten de beschermde gebieden. Bij werkzaamheden met betrekking tot ruimtelijke ingrepen, moest worden nagegaan of deze negatieve gevolgen zouden kunnen hebben voor beschermde soorten en/of beschermde gebieden. Bij kap van bomen moest worden bepaald of de Boswet van toepassing was (de Boswet regelde het behoud van bosopstanden of compensatie ervan). De basis van de nieuwe wetgeving blijft in grote lijnen gelijk, al verandert er wel een aantal zaken.

2.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Wat betreft gebiedsbescherming, vervalt de bescherming van de Beschermde natuurmonumenten. Deze vallen echter vrijwel altijd (op enkele kleine gebieden na) binnen Natura 2000 of het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) en houden dus indirect wel bescherming, zij het niet in dezelfde mate. De provincies hebben daarnaast de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Zij kunnen in een later stadium door de Minister worden toegevoegd aan Natura 2000-gebieden.

Verder verandert er voor Natura 2000-gebieden weinig. De bescherming van deze gebieden is namelijk gebaseerd op internationale verplichtingen en die zijn niet veranderd.

Per Natura 2000-gebied zijn (instandhoudings)doelen (voor soorten en vegetatietypen) opgesteld. Iedereen die vermoedt of kan weten dat zijn handelen of nalaten, gelet op de instandhoudingdoelen, nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, is verplicht deze handelingen achterwege te laten of te beperken. Het bevoegd gezag kan schadelijke activiteiten beperken en eisen dat een vergunning op de Wnb wordt aangevraagd. Regulier beheer en bestaand gebruik zijn opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen vergunning aangevraagd te worden.

Wetlands worden beschermd door het internationale Ramsar-verdrag. Het zijn ook Natura 2000-gebieden en daardoor beschermd door de Wnb.

Toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wnb wat betreft Natura 2000-gebieden is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), vroeger de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is het Nederlandse netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het NNN is gebaseerd op provinciale regelgeving, die met ingang van de Wnb niet is veranderd.

In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de begrenzing en ontwikkeling van dit natuurnetwerk. Tot die tijd was de Rijksoverheid hiervoor verantwoordelijk. In het Natuurpact hebben de provincies met het rijk afgesproken om tot 2027 80.000 hectare natuur in te richten. Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

De provincies hebben – zoals ook al in paragraaf 2.2 aangegeven – de bevoegdheid om bijzondere provinciale landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen. Veel provincies hebben de Nationale Landschappen (sinds 2011 geen onderdeel meer van nationaal beleid) in hun provinciale beleid opgenomen.

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan het provinciale beleid is opgenomen in hoofdstuk 5.

2.4 Beschermde planten en dieren

De lijsten met beschermde soorten zijn veranderd. Er zijn soorten die voorheen beschermd waren en onder de Wnb niet meer en andersom. Zo zijn een aantal soorten orchideeën, de kleine modderkruiper en rode bosmieren sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd. De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven (zie bijlage 1 voor een toelichting op verboden handelingen, afwijkingsmogelijkheden en criteria voor ontheffing/vrijstelling per beschermingsregime):

- Vogels

alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb). Verder nemen de meeste provincies de onder de Flora- en faunawet benoemde vogelsoorten waarvan het nest jaarrond werd beschermd over. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken;

- Internationaal beschermde soorten

alle dieren en planten, genoemd in de bijlagen bij de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 3.2 van de Wnb);

- Overige beschermde soorten

soorten genoemd in de bijlage bij de Wnb, die niet onder de reikwijdte van paragraaf 3.2 vallen (paragraaf 3.3 van de Wnb). Hieronder vallen onder meer de 'algemene' soorten die onder de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen waren vrijgesteld. Vrijwel al deze soorten zijn door alle provincies eveneens voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld (een uitzondering geldt bijvoorbeeld voor de mol, die onder de Wnb niet meer is beschermd).

De beschermde status van soorten kan echter per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

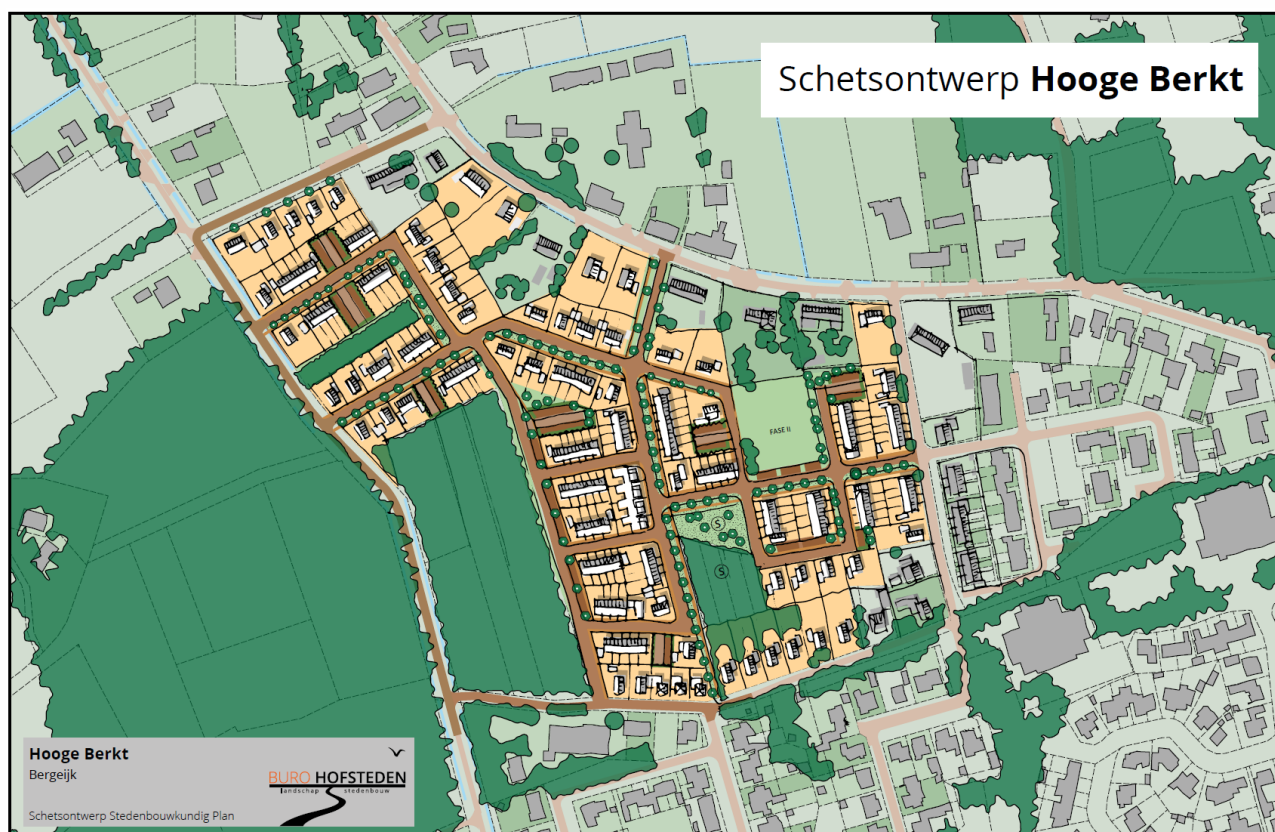
Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wnb worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling (artikel 1.11 Wnb) als vangnet. Op grond van deze bepaling moeten schadelijke handelingen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in beginsel achterwege worden gelaten, dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

De toetsing van de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied aan de Wnb wat betreft flora en fauna is opgenomen in hoofdstuk 5.

3. WERKWIJZE

3.1 Beschrijving van de voorgenen werkzaamheden

De bestaande bebouwing wordt gesloopt en een deel van de vegetatie wordt verwijderd. Vervolgens wordt er een woonwijk met bijbehorend groen gerealiseerd (zie figuur 3.1). Het als bos ingerichte deel van het plangebied wordt deels omgevormd tot speelbos en deels gekapt voor de realisatie van woningen.

Figuur 3.1. Schets van de voorgestane situatie. Bron: Buro Hofsteden.

3.2 Werkwijze quickscan

Deze quickscan natuurwetgeving is uitgevoerd door middel van een veldbezoek en een literatuurstudie. Op 14 december 2021 heeft Faunaconsult het plangebied en de omgeving ervan bezocht voor een habitatgeschiktheidsonderzoek. Hierbij werd beoordeeld voor welke plant- en diersoorten het plangebied een geschikte habitat biedt. Waarnemingen van soorten in het plangebied zijn genoteerd. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, hollen en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Op het voormalige koelhuis aan de Bijsterveldenweg na zijn alle te slopen gebouwen van binnen en buiten geïnspecteerd met behulp van een ladder, boomcamera en zaklamp.

Het bureauonderzoek is gebaseerd op vrij verkrijgbare verspreidingsbronnen en waarnemingen van soorten:

- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (www.natura2000.nl/gebieden);
- RAVON (www.ravon.nl);
- FLORON (www.floron.nl);
- SOVON (www.sovon.nl);
- Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl);
- NDFF Verspreidingsatlas (www.verspreidingsatlas.nl).

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

4.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied (zie figuur 4.1 en de foto's op de voorzijde van het rapport) ligt ten westen van Bergeijk. Het bestaat uit weilanden (zie grote foto voorzijde), struweelhagen, woningen, een deel van een dierenweide (met Indische ganzen, casarca's en mandarijneenden) en een bos (zie foto rechtsonder voorzijde). In het bos domineert grove den de boomlaag, en groeien er ook bomen als ruwe berk, zomereik, laurierkers en Amerikaanse eik. De kruidlaag is grotendeels onbegroeid en deze wordt gedomineerd door brede stekelvaren. Daarnaast groeien er soorten als hult en taxus. In de meeste weilanden domineert Engels raaigras en groeien er verder soorten als ridderzuring, grote brandnetel, paardenbloem, etc. Figuur 4.1.1 geeft een overzicht van het plangebied.

Figuur 4.1.1. Ligging van het plangebied (geel omlind), de te slopen gebouwen en het bos.

- 1 = Oude varkensstal, behorende bij Hooge Berkt 15 (zie figuur 4.1.2);
- 2 = Lange schuur, behorende bij Hooge Berkt 15 (zie figuur 4.1.3);
- 3 = Woning aan Hooge Berkt 23 (zie foto linksboven voorzijde);
- 4 = Vervallen schuur bij Hooge Berkt 23 (zie figuur 4.1.4);
- 5 = Woning aan Hooge Berkt 19 (zie figuur 4.1.5);
- 6 = Garage, behorende bij Hooge Berkt 19;
- 7 = Werkschuur, behorende bij Hooge Berkt 19 (zie figuur 4.1.6);

8 = Kippenhok, behorende bij Hooge Berkt 19a;

9 = Voormalig koelhuis aan de Beisterveldenweg 2c (zie figuur 4.1.7);

10 = Bos.

Figuur 4.1.2. De oude varkensstal, behorende bij Hooge Berkt 15 (1 in figuur 4.1.1) is grotendeels met klimop overgroeid.

Figuur 4.1.3. De lange schuur, behorende bij Hooge Berkt 15 (2 in figuur 4.1.1) is deels met klimop overgroeid.

Figuur 4.1.4. Vervallen schuur bij Hooge Berkt 23 (4 in figuur 4.1.1).

Figuur 4.1.5. Woning aan Hooge Berkt 19 (5 in figuur 4.1.1).

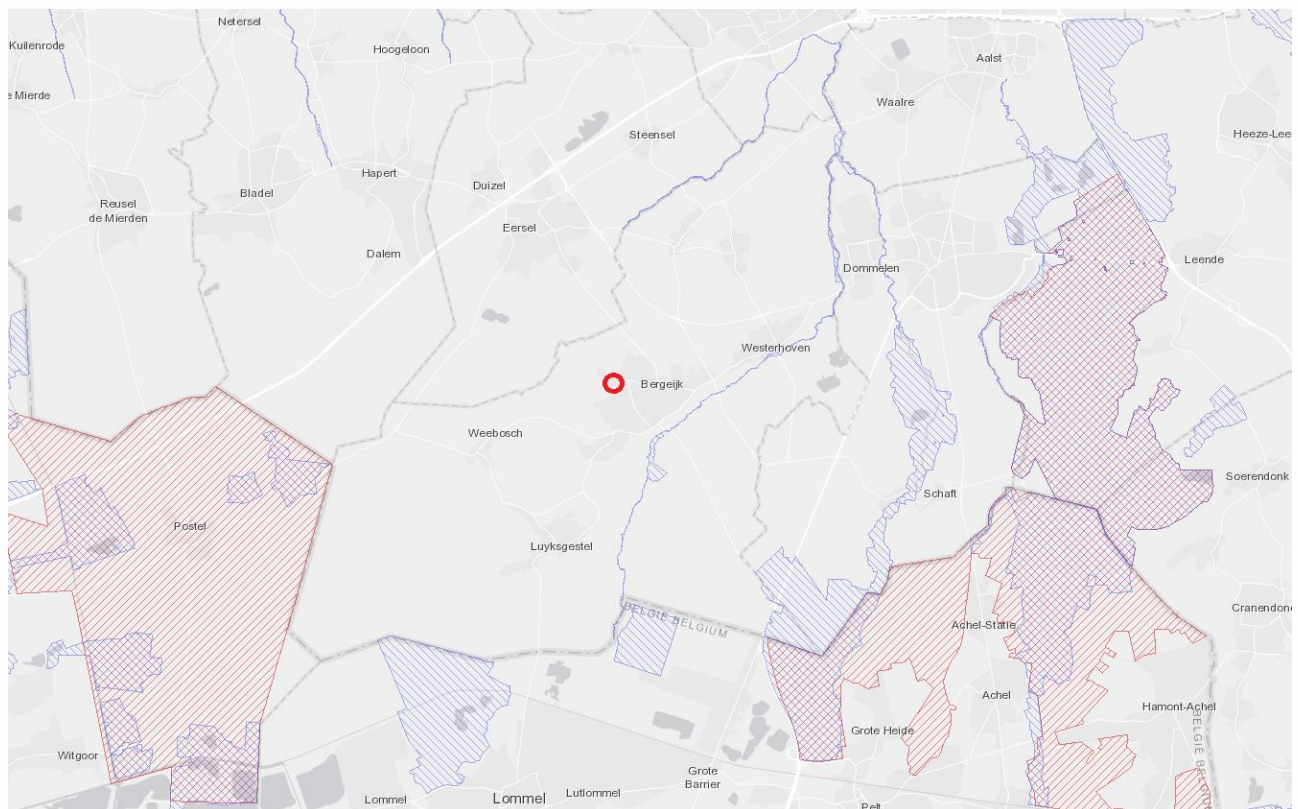
Figuur 4.1.6. Werkschuur, behorende bij Hooge Berkt 19 (7 in figuur 4.1.1).

Figuur 4.1.7. Voormalig koelhuis aan de Beisterveldenweg 2c (9 in figuur 4.1.1).

4.2 Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebied 'Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux' is het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, op een afstand van 1,6 kilometer ten zuidoosten van het plangebied. Natura 2000-gebieden 'Hageven met Dommelvallei, Beverbeekse Heide, Warmbeek en Wateringen'; 'Ronde put (met hierin 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden')' en 'Kempenland-West' liggen op een afstand van resp. 5,5; 7,1 en 9,0 kilometer van het plangebied. Overige Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2. Ligging van het plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van Natura-2000 gebieden (rood en blauw weergegeven). Bron: [Natura 2000 Network Viewer](#).

4.3 Natuurnetwerk Nederland

Het zuidelijk deel van het plangebied grenst aan Natuurnetwerk Brabant (NNB), het Brabantse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit bestaat uit het beheertype 'Droog bos met productie' (zie figuur 4.3).

Figuur 4.3. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het NNB (olijfgroen gekleurde delen). Bron: Provincie Noord-Brabant.

4.4 Beschermden planten en dieren

Zoogdieren en vogels

De in figuur 4.1.1 genummerde gebouwen 1 (de oude varkensstal bij Hooge Berkt 15; zie figuur 4.1.2), 4 (de vervallen schuur bij Hoge Berkt 23; zie figuur 4.1.4), 6 (garage bij Hooge Berkt 19), 7 (werkschuur bij Hooge Berkt 19; zie figuur 4.1.6) en 8 (kippenhok bij Hooge Berkt 19a) hebben alle een enkelwandig dak en enkelwandige gevels. In deze gebouwen werden geen vleermuis- of steenmarteruitwerpselen of vogelnesten aangetroffen. De aanwezigheid van vleermuisverblijven, steenmarterverblijven of (jaarrond beschermde) vogelnesten is in gebouwen 1, 4, 6, 7 en 8 daarom uitgesloten.

De lange schuur bij Hooge Berkt 15 (2 in figuur 4.1.1 en figuur 4.1.3) heeft spouw, maar de voorgevel en zijgevels bevatten geen open stootvoegen of andere openingen. Doordat er tussen het dak en de achtergevel kieren zitten, is het wel mogelijk dat hier vleermuizen de spouw in kunnen (zie figuur 4.4.1). Ook huismussen kunnen hier in principe via de zijkanten in het dak om te nestelen. Voor gierzwaluwen verspert de aanwezigheid van klimop de toegang. Bovendien bevinden de onderste dakpannen zich voor deze soort te laag bij de grond (circa 3 meter).

Figuur 4.4.1. In de achtergevel (linkerfoto) van de lange schuur (2 in figuur 4.1.1) zijn kieren aanwezig waar vleermuizen door de spouw in kunnen. In de voorgevel (rechterfoto) zijn kieren afwezig.

De woning aan de Hooge Berkt 23 (3 in figuur 4.1.1) bevat een pannendak en onder enkele dakpannen werd een (oud?) huismussennest aangetroffen (zie figuur 4.4.2). Verder bevat de woning veel open ramen (zie figuur 4.4.2) en een niet te inspecteren vloering. De aanwezigheid van vleermuisverblijven is daarom niet uit te sluiten. Omdat de gevelpannen met specie zijn afgestreken en de goot nauw aansluit op de gevel zijn gierzwaluwnesten niet te verwachten (zie figuur 4.4.3). Op de vensterbank van een slaapkamer werden tijdens het veldbezoek enkele steenmarteruitwerpselen gevonden (zie figuur 4.4.3). Omdat er in de kamers zelf nergens steenmarteruitwerpsel aanwezig waren, gaat het hier niet om een steenmarterverblijf.

Figuur 4.4.2. Linkerfoto: Eén van de open ramen in de woning aan de Hooge Berkt 23. Rechterfoto: Oud huismussennest in het dak van dezelfde woning.

Figuur 4.4.3. Linkerfoto: Steenmarteruitwerpselen in een venster van de woning aan de Hooge Berkt 23. Rechterfoto: Hier kunnen geen gierzwaluwen naar binnen.

De boerderijwoning aan de Hooge Berkt 19 (5 in figuur 4.1.1 en figuur 4.1.5) bevat gemetselde muren en een dak van isolatiepanelen waar geen openingen onder aanwezig zijn (zie figuur 4.4.4). In de gevels bevinden zich her en der ventilatieopeningen (zie figuur 4.4.4) en ook onder de windveer (zie figuur 4.4.5) kunnen vleermuizen naar binnen. Het is dus mogelijk dat hier vleermuisverblijven aanwezig zijn.

Figuur 4.4.4. Linkerfoto: Het dak op de boerderijwoning aan de Hooge Berkt 19 bevat isolatiepanelen. In de zijgevels bevinden zich ventilatieopeningen waar vleermuizen door naar binnen kunnen.

Figuur 4.4.5. Ook onder de windveer van de boerderijwoning aan de Hooge Berkt 19 kunnen vleermuizen naar binnen.

Het voormalig koelhuis aan de Beisterveldenweg 2c (9 in figuur 4.1.1 en figuur 4.1.7) is het enige gebouw dat tijdens het veldbezoek niet van binnen is geïnspecteerd. De gevels van dit gebouw bevatten geen open stootvoegen en de gevelpannen zijn met specie afgewerkt. Doordat er geen dakgoot is, is het wel mogelijk dat vleermuizen via de onderste dakpannen het gebouw in gaan. Voor vogels is de ruimte onder de onderste dakpannen te nauw (zie figuur 4.4.6). Omdat het gebouw geen grotere openingen bevat, is het voorkomen van steenmarterverblijven eveneens uitgesloten.

Figuur 4.4.6. Het dak op het voormalige koelhuis bevat kieren waar vleermuizen (maar geen vogels) door naar binnen kunnen.

Holle bomen of eekhoornnesten en roofvogelnesten zijn in het plangebied en in het ernaast gelegen bos (dat deel uitmaakt van het NNB) afwezig. In een open tuinhuis achter Hooge Berkt 15 hangt wel al jaren een kerkuilennestkast die tijdens het veldbezoek is geïnspecteerd. In de nestkast was geen strooisel aangebracht, maar er waren 5 kerkuilenbraakballen in de kast aanwezig (maar geen eierschalen o.i.d.) en 7 braakballen eronder. De eigenares van de nestkast (bewoonster Hooge Berkt 15) gaf aan dat er nog nooit een kerkuil in de kast heeft gebroed, maar dat de nestkast de laatste maanden door een kerkuil wordt bezocht. Hier is dus een roestplaats van de kerkuil aanwezig, maar (nog) geen nest.

In een boom naast de dierenweide aan de Hooge Berkt 17 hangt een bosuilennestkast. De eigenaar gaf echter aan dat er in de nestkast nog nooit een bosuil heeft gebroed. In twee van de dierenstallen achter Hooge Berkt 17 (maar buiten het plangebied) bevinden zich in totaal 4 boerenwaluwnesten. Het is daarnaast mogelijk dat algemene vogels (als merel en roodborst) gedurende het broedseizoen in de opgaande vegetaties een nest maken.

Bunzing en hermelijn zijn in het plangebied en in het ernaast gelegen bos (dat deel uitmaakt van het NNB), wegens een gebrek aan wateren, niet te verwachten, maar het is goed mogelijk dat de wezel verblijfplaatsen in de bosranden, tuinen en houtsingels in het plangebied heeft.

Het is tevens te verwachten dat de bosranden in en naast het plangebied fungeren als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. Vaste vliegroutes van vleermuizen worden onder de Wet natuurbescherming als vaste voortplantings- of rustplaatsen gezien. Een aantal vleermuissoorten is daarom in tabel 4.4 opgenomen. Dassenburchten, -wissels en -snuitputjes zijn in het plangebied en in het ernaast gelegen bos (dat deel uitmaakt van het NNB) niet aangetroffen.

Overige soorten

In het plangebied zijn alleen algemene, niet beschermde planten waargenomen. Wateren (die als voortplantingswater voor amfibieën kunnen dienen) zijn afwezig. De met vegetatie begroeide delen van het plangebied dienen mogelijk wel als landhabitat van enkele algemene amfibieënsoorten. Reptielen zijn afwezig en andere soorten, die beschermd zijn onder de Wnb, zijn niet te verwachten in het plangebied. Tabel 4.4 geeft de beschermde soorten weer die (mogelijk) een vaste voortplantings- of rustplaats in het plangebied hebben.

Nederlandse en wetenschappelijke naam	Vogels met jaarrond beschermd nest	Internationaal beschermde soorten	Overige beschermde soorten
Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	X		
Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)*	X		
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)		X	
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)		X	
Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)		X	
Wezel (<i>Mustela nivalis</i>)			X
Steenmarter (<i>Martes foina</i>)			X
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)			X
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)			X
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)			X
Rosse woelmuis (<i>Myodes glareolus</i>)			X
Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)			X
Bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)			X
Aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)			X
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)			X
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)			X

Tabel 4.4. (potentieel) in het plangebied voorkomende beschermde soorten. Het beschermingsregime van de soorten in de Wnb is eveneens weergegeven. * = In het plangebied is een roestplaats van de kerkuil aanwezig, maar geen nest.

5. MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMDE NATUURWAARDEN

5.1 Natura 2000

Door de voorgenumen werkzaamheden kan verstoring door geluid en beweging optreden. Deze effecten zijn zeer lokaal; bovendien liggen de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden 'Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux'; 'Hageven met Dommelvallei, Beverbeekse Heide, Warmbeek en Wateringen'; 'Ronde put (met hierin 'Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden')' en 'Kempenland-West' op een afstand van resp. 1,6; 5,5; 7,1 en 9,0 kilometer van het plangebied. Vanwege deze afstanden hebben de voorgenumen werkzaamheden geen direct effect op Natura 2000-gebieden.

De hierboven genoemde Natura 2000-gebieden bevatten stikstofgevoelig habitattypen, die te maken hebben met overbelasting door stikstof. De bouw van de nieuwe woningen en de extra verkeersbewegingen zullen leiden tot wat extra stikstofuitstoot. Dit kan significant negatieve effecten hebben op bovengenoemd (en verder van het plangebied gelegen) Natura 2000-gebieden.

5.2 Natuurnetwerk Brabant

Het zuidwestelijk deel van het plangebied ligt tegen het NNB aan. Dit bestaat uit een grove dennenbos (met een dominantie van grove den in de boomlaag en overige soorten als ruwe berk, zomereik, laurierkers, Amerikaanse eik en brede stekelvaren). Tijdens het veldbezoek is dit bos (ten oosten van de Stökskesweg) uitgekamd en roofvogelnesten en dassenburchten bleken hier afwezig te zijn. Het is wel mogelijk dat in de bosrand (op de grenzen met het plangebied) verblijfplaatsen van de wezel aanwezig kunnen zijn, evenals minder streng beschermde zoogdieren (uit de laagste beschermingscategorie). Daarnaast kan de bosrand een functie hebben als vaste vliegroute en foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Het is te verwachten dat de plannen een matig negatief effect op het NNB zullen hebben.

5.3 Beschermde planten en dieren

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen onderstaande effecten op beschermde flora en fauna optreden:

- Bij de werkzaamheden kunnen vaste voortplantings- of rustplaatsen van algemene beschermde zoogdieren en amfibieën worden aangetast. Individuen kunnen hierbij worden verwond of gedood.
- Gebouwen 2, 3, 5 en 9 (zie figuur 4.1.1) bevatten mogelijk zomerverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en/of paarverblijven van verschillende soorten vleermuizen. Door deze gebouwen te slopen, verdwijnen mogelijk vaste voortplantings- of rustplaatsen. Eventueel aanwezige vleermuizen kunnen bij de sloop worden gestoord, verwond en/of gedood.
- In de opgaande vegetatie in het plangebied bevinden zich in het broedseizoen mogelijk (beschermde) vogelnesten. Als de opgaande vegetatie tijdens het broedseizoen wordt verwijderd, kunnen broedende vogels worden verstoord (hun jongen kunnen hierdoor te lang zijn achtergelaten en eieren kunnen te lang niet zijn bebroed) of gedood. Ook kan het leiden tot sterfte van eieren en jonge vogels.

- Gebouwen 2 en 3 (zie figuur 4.1.1) bevatten mogelijk jaarrond beschermde vogelnesten van huismus. Indien de bebouwing in het broedseizoen wordt gesloopt, leidt dit mogelijk tot sterfte van jonge huismussen, hun jongen en/of hun eieren. Jaarrond kan de sloop leiden tot het vernietigen van jaarrond beschermde huismusnesten.
- Sommige bosranden, houtsingels en achtertuinen dienen mogelijk als voortplantings- en rustplaats voor wezel. Het verwijderen van deze vegetaties leidt daardoor mogelijk tot het vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van deze soort en tot het doden van individuen.
- De bosranden in/naast het plangebied fungeren mogelijk als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. Doordat het in het plangebied gelegen bos wordt verkleind, worden de hier aanwezige bosranden verlegd en iets verkort. Omdat de totale lengte aan bosrand niet noemenswaardig afneemt, en omdat er ten westen van het plangebied voldoende bosranden over blijven en ten zuiden van het plangebied voldoende laanbomen over blijven, zijn significant negatieve effecten niet te verwachten. Daarnaast worden er in de nieuwe situatie bomen aangeplant (zie figuur 3.1). Het plaatsen van vleermuisonvriendelijke buitenverlichting nabij voorgenoemde bosranden kan echter wel een belangrijke verstoring voor vleermuizen opleveren.
- Het open tuinhuis achter Hooge Berkt 15 bevat een kerkuilennestkast die fungeert als roestplaats, maar niet als nest. Omdat het tuinhuis en het grootste deel van de tuin eromheen blijven behouden, zal de roestplaats niet noemenswaardig worden verstoord. Het is echter mogelijk dat de als weiland, verruigde achtertuin, bosrand, etc. ingerichte delen van het plangebied fungeren als foerageergebied van de kerkuil. Het bouwen van woningen in het plangebied leidt daarom mogelijk tot verlies aan foerageergebied in een broedterritorium van de kerkuil.

In tabel 5.3 zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wnb weergegeven. In hoofdstuk 6 wordt uitgelegd hoe deze overtredingen kunnen worden voorkomen.

	Beschermingsregime Wnb	Art. 3.1 lid 1	Art. 3.1 lid 2	Art. 3.5 lid 1	Art. 3.5 lid 2	Art. 3.5 lid 3	Art. 3.5 lid 4	Art. 3.10 lid 1
Algemene in opgaande vegetaties broedende vogels	Vogels	X	X					
Kerkuil	Vogels met jaarrond beschermd nest*		X					
Huismus	Vogels met jaarrond beschermd nest	X	X					
Vleermuizen	Internationaal beschermde soorten			X	X		X	
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Overige soorten							X

Tabel 5.3. Mogelijke overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Wnb. Zie bijlage 1 voor een verklaring van de beschermingscategorieën en een overzicht van alle verbodsbepalingen. * = In het plangebied is een roestplaats van de kerkuil aanwezig, maar geen nest.

Artikel 3.1 (m.b.t. Vogels)

- lid 1: het opzettelijk doden en vangen van vogels
- lid 2: het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten

Artikel 3.5 (m.b.t. Internationaal beschermde soorten):

- lid 1: het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten
- lid 2: het opzettelijk verstoren van habitatsoorten
- lid 3: het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten
- lid 4: het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten

Artikel 3.10 lid 1 (m.b.t. A-soorten): het is verboden

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen; en
- De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb).

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Natura 2000

De plannen zullen waarschijnlijk geen direct effect op de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden hebben. Het is echter mogelijk dat ze leiden tot te veel stikstofdepositie op kwetsbare prioritaire habitats van Natura 2000-gebieden. Het is daarom nodig de te verwachten stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te laten bepalen. Indien daaruit blijkt dat er een significante toename te verwachten is, is er een vergunning nodig op grond van de Wnb.

6.2 Natuurnetwerk Brabant

Ten oosten van de Stökskesweg grenst het plangebied aan een grove dennenbos, dat deel uitmaakt van het NNB. De voorgenomen aanleg van een woonwijk en de toekomstige bewoning zullen een licht negatief effect hebben op verstoringsgevoeligere vogels en zoogdieren van bossen (als vleermuizen, ree en konijn). Ten aanzien van vleermuizen kan een negatief effect grotendeels worden voorkomen door de in 6.3 voorgestelde maatregelen op te volgen. Ten aanzien van grondgebonden zoogdieren is aan te bevelen in het plangebied een groenstrook aan te leggen op de grens met het NNB; vooral indien uit het (in paragraaf 6.3 aanbevolen) wezelonderzoek blijkt dat er wezels in de bosrand voorkomen. Omdat licht negatieve effecten op het NNB niet kunnen worden uitgesloten, dient bij de provincie te worden nagegaan of er op dit punt geen bezwaren zijn vanuit het provinciale natuurbeleid.

6.3 Beschermde planten en dieren

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën

In het plangebied komen mogelijk zoogdieren en amfibieën voor, die onder de Wnb zijn beschermd. Het gaat om algemeen voorkomende soorten (zogenaamde A-soorten), waarvoor in de provincie Noord-Brabant een algemene vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud. Dit houdt in dat deze soorten verstoord mogen worden, zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Wel geldt altijd de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb); deze houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten altijd zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Om aan de algemene zorgplicht te voldoen, moeten dieren die tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, zo snel mogelijk naar een aangrenzende locatie buiten het plangebied worden verplaatst.

Vleermuizen: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf

Te slopen gebouwen 2, 3, 5 en 9 (zie figuur 4.1.1) bevatten mogelijk vleermuisverblijven. Het slopen van deze gebouwen kan daarom leiden tot verstoring of vernietiging van vleermuizen en hun verblijven. Omdat alle vleermuissoorten streng zijn beschermd, dient het voorkomen van dergelijke verblijven conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging, 2021) te worden onderzocht. Volgens het vleermuisprotocol zijn daartoe 5 onderzoeksronden nodig:

- 3 rondes (2 avonden en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de kraamtijd (periode 15 mei – 15 juli, waarbij er minimaal 20 dagen zit tussen de twee bezoeken);
- 2 rondes (1 avond en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de paartijd (15 augustus – 1 oktober, waarbij

er minimaal 20 dagen zit tussen de twee bezoeken).

Indien blijkt dat er vleermuisverblijven aanwezig zijn, dient er een ontheffing op de Wnb te worden aangevraagd. Ook dient de functionaliteit van het plangebied te worden gewaarborgd. Dit houdt in dat er op aangepaste wijze wordt gesloopt (zodat er geen vleermuizen worden gedood) en dat er nieuwe vleermuisverblijven gecreëerd moeten worden. Om vertraging te voorkomen, is het verstandig om vooruitlopend op de resultaten van het vleermuisonderzoek alvast 16 vleermuiskasten verspreid rondom het plangebied op te hangen. Gewone dwergvleermuizen hebben bijvoorbeeld de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig zijn (BIJ12, 2017a). Het is daarom beter om voor zekerheid te gaan en alvast 12 kasten op te hangen van types als VK WS 02, VK MP 05, VK PL 04 (te bestellen bij vivarapro.nl), Beaumaris maxi (te bestellen bij vivara.nl) of VMT1, VMT1a, VMTH1 (te bestellen bij unitura.nl). Dit dient te gebeuren aan niet te slopen panden binnen een straal van 200 meter van het plangebied (BIJ12, 2017a), onder begeleiding van een deskundige. Als blijkt dat er vleermuisverblijven aanwezig zijn die door de sloopwerkzaamheden zullen worden vernietigd, wordt vertraging van de werkzaamheden (in verband met de gewenningsperiode) in de meeste gevallen voorkomen.

Vleermuizen: aangepaste verlichting

De bosranden in en naast het plangebied fungeren mogelijk als vaste vliegroute / foerageergebied voor vleermuizen. Vleermuizen en hun vaste vliegroutes zijn onder de Wnb beschermd. De kap van een deel van het bos in het plangebied zal eventuele vaste vliegroutes / foerageergebieden echter niet noemenswaardig verstoren. Om verstoring van vleermuizen te voorkomen, mag er tot op een afstand van 10 meter van alle voorgenoemde bomen alleen vleermuisvriendelijke buitenverlichting worden geplaatst; van de bomen af omlaag gerichte straatverlichting, met een scherpe bundel, zoals ledlampen. Hierbij kan worden gekozen voor amberkleurige UV-vrije led armaturen (Zoogdiervereniging, 2011) of rood licht (Spoelstra et al, 2017). Daarnaast is het voor vleermuizen aan te bevelen inlandse loofboomsoorten in de nieuwe situatie aan te planten. Zij vormen een geschikte voedselbron voor insecten, die op hun beurt weer als voedsel voor vleermuizen kunnen dienen.

Algemene vogels

In de opgaande vegetatie in het plangebied komen mogelijk beschermde vogelnesten voor tijdens het broedseizoen. Het gaat om vogels waarvan het nest niet jaarrond wordt beschermd of als strenger beschermd wordt beschouwd. Hiervoor zijn maatregelen die negatieve effecten voorkomen wel verplicht. Verstoring van broedvogels en vernietiging van vogelnesten kan worden voorkomen door de vegetatie buiten de periode 15 maart – 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels) te verwijderen. Door naleving van deze maatregel worden ten aanzien van vogels geen overtredingen op de Wet natuurbescherming begaan. Omdat vogels sporadisch ook buiten de periode 15 maart – 15 juli broeden, kan het verwijderen van opgaande vegetatie toch leiden tot overtreding van de Wnb. Indien blijkt dat er broedende vogels aanwezig zijn, dan mogen deze niet worden verstoord. Ook mogen in gebruik zijnde nesten niet worden vernield.

Huismus: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf

In gebouwen 2 en 3 (zie figuur 4.1.1) broeden mogelijk jaarlijks huismussen. Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Voordat deze gebouwen worden gesloopt, dient daarom eerst het voorkomen van huismusnesten conform Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017b) te worden onderzocht. Hierbij wordt voor de huismus uitgegaan van 2 ochtendbezoeken in de periode 1 april – 15 mei.

Voor elk nest dat verloren gaat, dienen er meerdere alternatieve nestlocaties voor de huismus in de nieuwe situatie te worden gerealiseerd (BIJ12, 2017b). Indien blijkt dat er huismussennesten aanwezig zijn, dient een ontheffing op de Wnb te worden aangevraagd.

Kerkuil

Leefgebieden van de kerkuil, die deel uitmaken van een broedterritorium, zijn in Noord-Brabant jaarrond beschermd. Het is nu onduidelijk in hoeverre het plangebied fungeert als onderdeel van een broedterritorium van de kerkuil. Indien dit het geval is, dan zullen de plannen leiden tot vernietiging van een deel van het leefgebied. Er dient in dat geval een ontheffing op de Wnb ten aanzien van de kerkuil te worden aangevraagd. Om die te kunnen krijgen, moet middels onderzoek aannemelijk worden gemaakt dat de lokale staat van instandhouding van de kerkuil niet in het geding is. Hiervoor dient het gebruik van het plangebied en omgeving (o.a. op het voorkomen van een kerkuilennesten) conform Kennisdocument kerkuil (BIJ12, 2017c) te worden onderzocht (conform BIJ12, 2017; of worden opgevraagd bij de lokale kerkuilenwerkgroep). Het verlies aan foerageergebied dient eveneens binnen het bestaande kerkuilenterritorium te worden gemitigeerd.

Wezel

Sommige houtsingels, tuinen en bosranden in het plangebied dienen mogelijk als voorplantingsplaats en rustplaats van de wezel. In Noord-Brabant, bestaat onder de Wnb voor deze soort geen vrijstelling. Vanuit het provinciale beleid dient er dus rekening te worden gehouden met de wezel. Het is daarom nodig aanvullend onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van wezels (conform Bouwens, 2017). Indien daaruit blijkt dat de soort aanwezig is, dan is het nodig ervoor te zorgen dat er op de lange termijn voldoende habitat aanwezig blijft, door bijvoorbeeld een groenstrook aan te leggen voor deze soort. Ook dient er in dat geval een ontheffing op de Wnb te worden aangevraagd.

LITERATUUR

- BIJ12. 2017a. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017b. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12. 2017c. Kennisdocument kerkuil *Tyto alba*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- Bouwens, S. 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Versie 11 oktober 2017.
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Provinciale staten van Noord-Brabant. 2016. Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels ter bescherming van de natuur (Verordening natuurbescherming Noord-Brabant). Link: http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Noord-Brabant/600901/CVDR600901_1.html
- Spoelstra, K, R.H.A. van Grunsven, J.J.C. Ramakers, K.B. Ferguson, T. Raap, M. Donners, E.M. Veenendaal en M. E. Visser. 2017. Response of bats to light with different spectra: light-shy and agile bat-presence is affected by white and green, but not by red light. The Royal Society Publishing. www.rspb.royalsocietypublishing.org.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging. 2021. Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
- Zoogdiervereniging, 2011. Een vleermuisvriendelijke kleur voor verlichting. www.zoogdiervereniging.nl/een-vleermuisvriendelijke-kleur-voor-verlichting.

BIJLAGE 1. TOELICHTING PER BESCHERMINGSREGIME

Vogels

Verbodsbepalingen en afwijkingsmogelijkheden

Het beschermingsregime voor vogels is neergelegd in de artikelen 3.1 tot en met 3.4 van de Wnb. Deze bepalingen gelden voor alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de [Vogelrichtlijn](#).

Op grond van de artikelen 3.1 en 3.2 gelden voor deze vogels de volgende verboden:

- het opzettelijk doden en vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2 Wnb)
- het rapen en houden van eieren (artikel 3.1 lid 3 Wnb)
- het opzettelijk storen van vogels indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.1 lid 4 en 5 Wnb)
- het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 1 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, houden en vervoeren van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 6 Wnb)
- het, voor zover bij of krachtens de Wnb toegestaan, vangen of doden van vogels met – kort gezegd – verboden middelen en het achtervolgen met behulp van in de Vogelrichtlijn genoemde vervoermiddelen overeenkomstig de in de Vogelrichtlijn omschreven wijze (artikel 3.4 lid 1 Wnb).

Het beschermingsregime gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde schadelijke handelingen verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming kan worden verleend door middel van een ontheffing of vrijstelling.

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde staten ('GS') kunnen van vrijwel alle hierboven omschreven verboden ontheffing verlenen. Provinciale staten ('PS') kunnen daarnaast bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden. Voor een paar specifieke verboden is de minister van Economische Zaken (de 'minister') het bevoegd gezag, namelijk de verboden die zien op de verkoop en het vervoer van vogels. Indien een afwijking van een verbodsbepaling wordt toegestaan, moet daarbij in ieder geval worden bepaald op welke soort de afwijking betrekking heeft, welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan en welke voorwaarden gelden ter beperking van de risico's en met betrekking tot het tijdstip en de plaats van de handeling. Daarnaast moet voor de verlening van een ontheffing of vrijstelling aan een aantal cumulatieve criteria zijn voldaan. Dit betekent dat er:

- geen andere bevredigende oplossing mag bestaan;
- de maatregelen niet mogen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en;

- de ontheffing nodig is in verband met één van de volgende zes gronden:
 - het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten of voor de daarmee samenhangende teelt; of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Internationaal beschermde soorten

Deze soorten worden in de praktijk vaak aangeduid als de 'strikt beschermde soorten', omdat voor deze soorten alleen onder strikte voorwaarden ontheffing van een verbodsbepaling kan worden verkregen. Bekende voorbeelden van habitatsoorten zijn de drijvende waterweegbree, de rugstreeppad en de zandhagedis.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste verboden uit de Wnb zijn:

- het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk verstoren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 2 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 3 Wnb)
- het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 4 Wnb)
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 5 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, onder zich hebben of vervoeren van habitatsoorten (artikel 3.6 lid 2 Wnb).

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde Staten kunnen van deze verboden ontheffing verlenen en Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (artikel 3.8 lid 2 en 3.9 lid 2 Wnb). Er is een aantal (cumulatieve) criteria (opgesomd in artikel 3.8 lid 5 Wnb) om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen; deze worden slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets)
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Overige beschermde soorten

Dit aanvullende beschermingsregime vloeit niet voort uit Europese wet- of regelgeving en beschermt alleen de in het wild levende diersoorten die worden genoemd in onderdeel A van de bijlage bij de Wnb. Voorbeelden zijn de hermelijn en de wezel ('A-soorten'). Daarnaast worden vaatplanten beschermd van de soorten die worden genoemd in onderdeel B in de bijlage bij de Wnb, zoals de akkerboterbloem en de muurbloem ('B-soorten'). Uit de wetsgeschiedenis is gebleken dat het nodig is om deze soorten bij wet aan te wijzen, omdat zij niet voldoende worden beschermd door enkel de zorgplicht. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd. Op de bijlagen zijn dan ook bijvoorbeeld de Rode Lijst-soorten aangewezen.

Verboden handelingen

Het is verboden op grond van artikel 3.10 lid 1 Wnb:

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen en
- (c) B-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb). Voor deze overige soorten gelden dus minder verboden dan voor de strikt beschermde soorten. Zo is bijvoorbeeld het (opzettelijk) verstoren van soorten niet verboden.

Ruimere afwijkmogelijkheden

Voor de overige soorten gelden bovendien ruimere afwijkmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten. Artikel 3.8 Wnb (dat de afwijkmogelijkheden voor Habitatsoorten bepaalt) is grotendeels van overeenkomstige toepassing op de overige soorten. Dit betekent dat een ontheffing of vrijstelling slechts wordt verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets)
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Anders dan voor Habitatsoorten, kan voor de overige soorten ook ontheffing of vrijstelling worden verleend als dit noodzakelijk is (artikel 3.8 lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of;
- ten behoeve van het algemeen belang.

Overzicht verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing